

Sygn. akt: I C 2107/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 sierpnia 2015 r.

Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSO Robert Mokrzecki

Protokolant: stażysta Anna Łuczkowska

po rozpoznaniu w dniu 19 sierpnia 2015 r. w Gorzowie Wielkopolskim

na rozprawie

sprawy z powództwa **R. E.**

przeciwko B. S.

o ochronę dóbr osobistych i zapłatę

I. Powództwo oddala

II. Zasądza od powódki R. E. na rzecz pozwanej B. S. kwotę (...)

złotych tytułem kosztów procesu.

UZASADNIENIE

P. M. E. – wniosła o zobowiązanie pozwanej do opublikowania na swój koszt w terminie 7 dni od uprawomocnienia się orzeczenia oświadczenia w:

- tygodniku (...) ul. (...), (...)-(...) W.,
- w dzienniku Gazeta (...), w dzienniku Gazeta (...),
- na stronie internetowej www(...).pl,
- na stronie internetowej www(...).pl,
- na stronie internetowej (...).(…).pl,
- na stronie internetowej (...).pl

o następującej treści:

„B. S., posłanka na Sejm RP (...) z listy (...), oświadcza, iż nieprawdziwe były informacje jakoby R. E. będąc członkiem koła nr 1 (...) w S. w zmian za wykonywanie poleceń i głosowanie zgodnie z instrukcjami Członka Zarządu Regionu (...), Przewodniczącego Sejmiku (...) T. M. miała otrzymać obietnicę przysporzenia korzyści majątkowej. Jednocześnie B. S. przeprasza R. E. za to, że naruszyła Jej dobra osobiste podając nieprawdziwe informacje. Powyższe oświadczenie publikuje się w wyniku przegranego procesu sądowego. B. S..”

P. wniosła ponadto o zasądzenie na rzecz Dom Dziecka Całodobowa Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza ul. (...), (...)- (...) S. kwoty 5.000 zł, zasądzenie od pozwanej na rzecz powódki kwoty 5.000 zł tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę, zasądzenie od pozwanej na rzecz powódki kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych, oraz opłaty skarbowej od pełnomocnictwa w wysokości 17,00 zł.

W uzasadnieniu powódka wskazała, że przeciwko niej kierowane były nieprawdziwe informacje, jakoby przy zakupie nieruchomości korzystała ona z protekcji T. M., w zamian za obietnicę głosowania zgodnie z jego wolą na wyborach koła partyjnego, co stanowiło naruszenie jej dóbr osobistych, a w szczególności czci i dobrego imienia. Posądzenie jej o nieetyczne, a nawet nielegalne działania, oraz rozpowszechnienie nieprawdziwych informacji w mediach, skutkowało narażeniem powódki na utratę zaufania wobec niej zarówno jako członka koła nr 1 (...) w S., jak również jako przedsiębiorcy.

Pozwana B. S. w odpowiedzi na pozew (k. 72-78) wniosła o oddalenie powództwa oraz zasądzenie od powódki zwrotu kosztów procesu.

W uzasadnieniu wskazała, że w niniejszej sprawie doszło do ujawnienia cudzej korespondencji, co stanowi przejaw naruszenia tajemnicy komunikowania. Taki stan rzeczy implikuje stwierdzenie, że działanie leżące u podstaw roszczeń powoda to działanie dziennikarza, a nie pozwanej.

Pozwana podniosła ponadto, że wypowiedź z ujawnionej korespondencji nie dotyczy powódki, a tym samym nie może naruszać jej dóbr osobistych. Zarzuciła również, że powódka nadinterpretuje treść cytatu, z którego wynika jedynie, że należy ona do K. (...) nr 1 w S., na około trzy tygodnie przed zredagowaniem listu nabyła od (...) nieruchomość, którą kieruje T. M., a R. E. (matka powódki) oświadczyła kilku osobom, że w ramach wyborów struktur (...) musi głosować kierując się poleceniami Pana M., gdyż ma w tym interes związany z zakupem ziemi.

Zdaniem pozwanej powódka domaga się przeprosin, za stwierdzenie jakoby „...miała otrzymać obietnicę korzyści majątkowej”, tymczasem zwrot taki w żaden sposób nie narusza dóbr osobistych powódki, gdyż jej nie dotyczy.

Sąd Okręgowy ustalił co następuje.

P. R. E. od wiosny 2012 r. należy do K. Nr 1 (...) w S.. Do tego samego koła zapisana jest również jej matka – R. E..

Pozwana B. S. jest posłanką na Sejm RP (...)z listy (...) oraz działaczką regionalnych struktur (...) w S..

Po wstąpieniu do partii powódka nabyła nieruchomość od (...) którą kieruje T. M.. Transakcja odbyła się z zachowaniem wymaganych procedur. P. jednorazowo zapłaciła za ziemię. P. i T. M. nie utrzymywali kontaktów towarzyskich.

W wyborach do powiatowych struktur (...) w 2013 r., B. S. należała do frakcji opozycyjnej w stosunku do frakcji, na czele której stał T. P., popierany przez T. M. i R. J. - E.. Wyżej wymienione osoby, jak również wybrani delegaci na zjazd powiatu (...) w powiecie (...) spotkali się przed wyborami w restauracji w S., uzgadniając że będą popierać T. P., szefa K. Nr 1(...)w S., który chciał zostać przewodniczącym zarządu powiatu. P. nie brała udziału w tym głosowaniu.

Dowód:

- zeznania świadka T. M. (k. 143-145)

- zeznania świadka R. J. – E. (k. 148-151)

- zeznania R. E. (k. 162-166)

- wypis aktu notarialnego (k. 60)

- protokół z przeprowadzenia przetargu (k. 63-66)

Po odbytych wyborach B. S. w dniu 14 października 2013r. wystosowała list do D. T., w którym zawarła m.in. treść: „(...) nie mogę obojętnie przechodzić obok działań, które pchają naszą partię do klęski w wyborach samorządowych i parlamentarnych. Nie mogę też firmować swoim autorytetem działań Pani Przewodniczącej, które mogę określić jako korupcyjne (jest to korupcja w pełnym tego słowa znaczeniu, także polityczna). Poniżej przytaczam przykłady: 1. R. E. i jej córka R. E. (...) są członkami K. Nr 1 w S.. R. E. ok. 3 tygodnie temu nabyła od (...) nieruchomość w miejscowości S. (gmina L.). Agencją kieruje T. M. – członek Zarządu regionu naszej partii, przewodniczący sejmiku (...). R. E. oświadczyła do kilku osób, że musi wykonywać polecenia Pana M. i głosować jak on każe ze względu na nabycie nieruchomości, planowane następne zakupy ziemi i być może płatności w systemie ratałnym”.

Powyzsza część listu pozwanej została opublikowana na stronach ogólnopolskiego tygodnika N.. Na podstawie artykułu powstał szereg innych publikacji nawiązujących, bądź powtarzających w/w twierdzenia (m.in. w Gazecie (...), w Gazecie (...), jak również na stronach internetowych tych gazet, oraz na (...).(....).pl i m.(...).pl).

Dowód:

- list B. S. z dnia 14.10.2013 r. (k. 13-14)

- artykuły prasowe (k. 20, 24-28, 39-40)

- wydruki komputerowe (k. 15-16, 18-19,21-23, 29-34, 41-48)

Sąd Okręgowy zważył, co następuje.

Powództwo nie zasługuje na uwzględnienie.

Artykuł 24 § 1 k.c. stanowi, iż ten czyje dobro osobiste zostaje zagrożone cudzym działaniem, może żądać zaniechania tego działania, chyba że nie jest ono bezprawne. W razie dokonanego naruszenia może on także żądać, ażeby osoba, która dopuściła się naruszenia, dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków, w szczególności ażeby złożyła oświadczenie odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie. Na zasadach przewidzianych w kodeksie może on również żądać zadośćuczynienia pieniężnego lub zapłaty odpowiedniej sumy pieniężnej na wskazany cel społeczny, niezależnie od innych środków potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia (art. 448 § 1 k.c.).

Jednolicie w orzecznictwie przyjmuje się, iż dobra osobiste są wartościami o charakterze niemajątkowym, wiążącymi się z osobowością człowieka, uznanymi powszechnie w społeczeństwie.

Przesłankami ochrony dóbr osobistych, które muszą być spełnione łącznie są:

- 1) istnienie dobra osobistego
- 2) zagrożenie lub naruszenie tego dobra
- 3) bezprawność zagrożenia lub naruszenia

Należy wskazać, że na powódzie ciążył obowiązek wykazania dwóch pierwszych przesłanek, zaś na pozwanym, że jego działania nie były bezprawne. Ochrona dóbr osobistych jest co do zasady obiektywna tj. niezależna od winy.

Zdaniem orzekającego sądu powódka nie wykazała, że doszło do naruszenia dobra osobistego. W tym zakresie pozwana przedstawiła skuteczną argumentację, w sposób skrupulatny uzasadniając niezasadność wywodzonych roszczeń oraz brak bezprawności swojego zachowania.

Wskazać należy, iż cześć człowieka obejmuje dwa aspekty: dobre imię (cześć zewnętrzną) i godność (cześć wewnętrzną). Jak stanowi art. 30 Konstytucji przyrodzona i niezbywalna godność człowieka stanowi źródło wolności

i praw człowieka. Cześć konkretyzuje się w poczuciu własnej wartości przez człowieka i oczekiwaniu szacunku ze strony innych ludzi. Naruszenie dobrego imienia polega na pomówieniu o takie postępowanie lub właściwości, które mogą poniżyć tę osobę w opinii publicznej lub narazić na utratę zaufania potrzebnego dla danego stanowiska, zawodu lub rodzaju działalności. Sąd Najwyższy¹ wskazał, iż: „Cześć, dobre imię, dobra sława człowieka są pojęciami obejmującymi wszystkie dziedziny jego życia osobistego, zawodowego i społecznego. Naruszenie czci może więc nastąpić zarówno przez pomówienie o ujemne postępowanie w życiu osobistym i rodzinnym, jak i przez zarzucenie niewłaściwego postępowania w życiu zawodowym, naruszające dobre imię danej osoby i mogące narazić ją na utratę zaufania potrzebnego do wykonywania zawodu lub innej działalności”. Naruszenie czci może nastąpić zarówno publicznie, jak i prywatnie, w wypowiedzi ustnej lub pisemnej albo przekazanej innym nośnikiem informacji, może nastąpić w wywiadzie, felietonie lub innej publikacji prasowej, książce, wykładzie uniwersyteckim, liście, blogu albo komentarzu internetowym².

Sąd przeanalizował zebrany materiał dowodowy pod kątem prawdziwości zarzutu naruszenia dóbr osobistych powódki wskazanych w pozwie, badając czy pozwana w liście kierowanym do D. T. podała nieprawdziwe informacje dotyczące działań powódki. W szczególności, czy list zawierał stwierdzenie, że powódka w zamian za wykonywanie poleceń i głosowanie zgodnie z instrukcjami członka zarządu regionu T. M. miała otrzymać obietnicę przysporzenia korzyści majątkowej.

Na gruncie przedmiotowej sprawy nie ulega wątpliwości, że list sporządzony przez pozwaną nie sposób uznać za list prywatny. Sama pozwana w swoich wyjaśnieniach przedstawiła powyższą okoliczność w sposób sprzeczny, z jednej strony deklarując, że wysłała go do premiera z dopiskiem „do rąk własnych”, z drugiej, że kopię otrzymał również A. W. – sekretarz generalny w zarządzie (...) (zeznania pozwanej z dnia 19 sierpnia 2015 r.). Uwadze nie może umknąć jednak fakt, że list skierowany był do organu statutowego partii, z zamiarem wyjaśnienia przedstawionych nieprawidłowości. Wyjaśnienie sprawy każdorazowo wymaga podjęcia określonych działań, w następstwie których musi dojść do ujawnienia treści korespondencji innym osobom, przy weryfikacji informacji. Nie można więc wystąpienia pozwanej zakwalifikować jako prywatnej korespondencji.

Podstawową kwestią dla uznania zasadności roszczeń sformułowanych w pozwie, tj. stwierdzenia naruszenia dobrego imienia powódki jest analiza treści listu pod kątem zarzutów, jakie wysunęła pozwana wobec R. E., a następnie ocena, czy sformułowane w pozwie żądania złożenia oświadczenia oraz zapłaty są czynnościami zmierzającymi do usunięcia skutków naruszenia dóbr w rozumieniu art. 24 kc. W pierwszej kolejności zauważyć należy, że w skierowanym do D. T. liście B. S. wskazała jedynie, że powódka „nabyła od (...) nieruchomości w miejscowości S.”, przy czym jest to okoliczność bezsporna. Sąd zwraca uwagę, że jedynie ta część listu odnosiła się do działań powódki. Nie sposób nadać jej treści podnoszonej w pozwie i przedstawionym żądaniu, że powódka w zmian za wykonywanie poleceń i głosowanie zgodnie z instrukcjami Członka Zarządu Regionu (...), P. S. (...) T. M., miała otrzymać obietnicę przysporzenia korzyści majątkowej. Pozwana takich zarzutów wobec powódki w omawianym liście nie sformułowała, co zresztą wynika wprost z listu. Ponadto, jest bezsporne (k.162), że powódka nie brała udziału w opisywanych wyborach, nie mogła więc już choćby z tego względu być obiektem ewentualnych nacisków czy zachęt ze strony prominentnych działaczy (...). Wprawdzie w trakcie zeznań (k.163-164) powódka wskazuje, że w rzeczywistości poczuła się dotknięta samym kontekstem, w jakim została wymieniona („przy ostatniej rozprawie dopiero do mnie doszło, że ze mną nie ma to dużo wspólnego, tylko chodzi o rzeczy związane z polityką, z którą ja nie mam nic wspólnego, ale moje imię i nazwisko zostało w to wciągnięte w negatywnym kontekście”). Niemniej nie wpłynęło to na zmianę stanowiska procesowego.

W tym miejscu zwrócić należy uwagę, że ramy ochrony dóbr osobistych wyznacza właśnie treść żądania. To do powoda należy określenie naruszonego dobra prawnego podlegającego ochronie, oraz czynności jakie powinny być przedsięwzięte w celu usunięcia skutków tego naruszenia, w tym również postulowanej formy i treści oświadczenia. Właściwe sformułowanie roszczenia pozwala sądowi na dokonanie kontroli zachowania pozwanego, które doprowadziło do naruszenia określonego dobra prawnego, oceny czy było ono bezprawne, oraz czy żądana przez powoda forma i treść oświadczenia jest adekwatna do tego naruszenia i czy może ono doprowadzić do sanacji skutków bezprawnego działania. 3

W przedmiotowym pozwie, powódka wystąpiła zarówno z żądaniem złożenia przez pozwaną stosowanego oświadczenia, zapłaty kwoty 5000 zł na wskazany cel społeczny, oraz zasądzenie 5000 zł na rzecz powódki tytułem zadośćuczynienia. Jednym ze sposobów cywilnoprawnej ochrony dóbr osobistych przewidzianych przez art. 24 § 1 k.c. jest usunięcie skutków tego naruszenia poprzez żądanie złożenia przez pozwanego oświadczenia odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie. Dyspozycja w/w przepisu nie precyzuje jaką treść powinno posiadać takie oświadczenie, pozostawiając stronie pewną dowolność w tym względzie. Istnieje pogląd, że oświadczenie to może polegać między innymi na odwołaniu stawianych zarzutów, sprostowaniu nieprawdziwych informacji, stwierdzeniu i przyznaniu pewnych faktów pominiętych w publikacji, wyrażeniu żalu lub przeproszeniu za naruszenie dóbr osobistych. Żądanie dopełnienia czynności potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia dóbr osobistych przez złożenie oświadczenia odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie powinno być przez powoda skonkretyzowane. Powód nie może pozostawić sformułowania treści oświadczenia sądowi, ponieważ dopiero konkretna treść postulowanego oświadczenia może być poddana osądowi. Nie oznacza to jednak, że sąd orzekający jest ściśle związany wskazaną przez powoda treścią oświadczenia. Przeciwnie, przepis art. 24 § 1 k.c. pozostawia ocenie sądu kwestię tego, czy taka treść i forma oświadczenia jest odpowiednia i celowa do usunięcia skutków naruszenia, w konsekwencji sąd może ingerować w żadaną treść oświadczenia przez ograniczenie jej zakresu czy uściślenie określonych sformułowań.⁴ W doktrynie i orzecznictwie zgodnie przyjmuje się, że treść i forma oświadczenia, o którym mowa w art. 24 k.c., powinna brać pod uwagę racjonalne pojmowanie kryterium celowości, czyli realizować cel, jakim jest zapewnienie poszkodowanemu rzeczywistej i odpowiedniej satysfakcji, przy uwzględnieniu zakresu i sposobu naruszenia dóbr osobistych powoda oraz proponowanych przez niego środków usunięcia skutków naruszenia.⁵

W niniejszej sprawie strona powodowa nie wykazała, aby doszło do naruszenia jej dóbr prawnych w sposób postulowany w oświadczeniu. Przekaz pozwanej nie zawiera takiego opisu zachowania powódki. Z dokonanej przez Sąd analizy listu nie wynika, aby pozwana zarzucała powódce składanie osobom trzecim obietnicy określonego zachowania się w zamian za przysporzenie korzyści majątkowej. Brak jest zatem jakichkolwiek przesłanek, aby uznać, że R. E. została posądzona o zachowania godzące w jej cześć, czy też dobre imię. Zresztą strona powodowa nie przedstawiła żadnych dowodów mających potwierdzać negatywny odbiór społeczny po publikacji listu. Ona sama w złożonych zeznaniach przyznała: „jeszcze zawodowo nie spotkałam się, by list spowodował dla mnie jakieś kłopoty”, „ani przed listem, ani po liście nikt mi nie zarzucał, bym nabyła w nieprawidłowy czy nieuczciwy sposób tę ziemię” (k. 163-164).

Podsumowując, sąd nie może modyfikować roszczenia o przeproszenie i objąć nim działania pozwanej, które w żądaniu pozwu nie zostały wymienione. Powód, jako gospodarz procesu reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika, redagując pozew powinien zdawać sobie sprawę za co domaga się przeprosin, zasądzenia określonej sumy na cele społeczne, oraz zadośćuczynienia. Słusznie uznał Sąd Apelacyjny w analogicznej sprawie, uznając że gdyby Sąd nakazał pozwanej przeprosić za czyny, które w żądaniu nie zostały zindywidualizowane, nie tylko orzekłby ponad żądanie w rozumieniu art. 321 k.p.c., ale także naruszyłby równe prawa stron, działając za powoda niejako z urzędu.⁶

Roszczenie o którym mowa w art. 448 k.c. zmierza do usunięcia takich skutków naruszenia dóbr osobistych, które nie mogą być wyrównane za pomocą innych środków. Przyznanie odpowiedniej kwoty zadośćuczynienia niewątpliwie spełnia obok funkcji kompensacyjnej także funkcję prewencyjno-wychowawczą. W ocenie Sądu, z powodów wyżej przedstawionych, żądania powódki również w tym względzie okazały się niezasadne. Skoro bowiem nie zaistniało naruszenie dobra osobistego w zakresie nakreślonym w pozwie, to brak jest również przesłanek z art. 448 k.c. do zasądzenia na rzecz powódki, czy cel społeczny, roszczenia o charakterze majątkowym.

Dokonując ustaleń faktycznych Sąd oparł się na zgromadzonym w sprawie materiale dowodowym. Sąd dokonał oceny wiarygodności i mocy dowodowej w zgodzie z dyspozycją art. 233 § 1 k.p.c., przyjmując że w szczególności dokumenty zebrane w trakcie procesu, oraz zeznania świadków i samych stron pozwoliły na skonstruowanie spójnego i kompletnego stanu faktycznego. Jako ważne źródło dowodowe Sąd uznał list pozwanej skierowany do D. T.. Strony nie kwestionowały jego prawdziwości i wiarygodności. Sąd dał wiarę przesłuchanym świadkom i stronom. Kluczowa

dla rozstrzygnięcia sprawy - w okolicznościach wyżej opisanych - była analiza treści listu pod kątem podnoszonych zarzutów i ich rzeczywistych adresatów. Sąd oddalił (k.151) wniosek o przesłuchanie świadka jako nieprzydatny do rozstrzygnięcia sprawy.

Sąd na podstawie art. 98 k.p.c. zasądził od powódki R. E. na rzecz pozwanej B. S. kwotę 1577 zł tytułem kosztów procesu (§ 11 ust. 1 pkt. 2 i § 6 pkt 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu - Dz. U. Nr 163, poz. 1348).

1 Wyrok SN z dnia 29 października 1971 r. sygn. akt II CR 455/71 (OSNCP 1972 r. Nr 4, poz. 77)

2 Por. Paweł Książek Komentarz do art. 23 Kodeksu cywilnego LEX 2009, teza 36

3 Por. SA w Białymstoku z dnia 28 listopada 2013 r., I ACa 514/2013

4 Wyrok SN z dnia 22 grudnia 1997 r., II CKN 546/97, OSNC 1998, nr 7-8, poz. 119 oraz z dnia 7 stycznia 2005 r., IV CK 413/04, niepubl.

5 Wyrok SN – Izba Cywilna z dnia 17 maja 2013 r., I CSK 540/2012

6 Wyrok SA w Szczecinie z dnia 31 marca 2015 r., sygn. akt I ACa 900/14